

плані”), слів інших частин мови та словосполучень (data rates “швидкість передачі даних”).

Вилучення – це така граматична трансформація, внаслідок якої в перекладі вилучається певний мовний елемент:

This is a very difficult problem *to tackle*. Це дуже складна проблема.

Оскільки граматику тісно пов’язана з лексикою, значна кількість перекладацьких трансформацій має змішаний характер, тобто при перекладі відбуваються одночасно лексичні та граматичні зміни.

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-НЕФІЛОЛОГІВ (НА МАТЕРІАЛІ АНАЛІЗУ МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ- ФІНАНСИСТІВ)

Біденко Л. В., викладач коледжа СНАУ

Активне функціонування української державної мови в усіх аспектах життєдіяльності людини відбувається переважно протягом останніх двох десятиліть з моменту набуття Україною незалежності. За цей короткий термін громадяни оволоділи українською мовою, але не досягли належного рівня культури мовлення.

Нашу увагу привернув низький рівень розвитку мовлення та культури спілкування студентів-нефілологів. Молодь не оперує синонімічним багатством мовних одиниць, усне мовлення стереотипізоване, унітарне, характеризується великою кількістю граматичних кальок, а складні пізнавальні тексти сприймаються поверхнево, без вичерпної глибини; основна мета статті – висвітлити рівень володіння мовно-мовленнєвою компетенцією студентів-нефілологів (на матеріалі спеціальності «Фінанси»). Щоб виявити рівень сформованості мовлення студентів, ми фіксували та описували мовленнєві помилки, спираючись на класифікації, відомі в методичній науці [2,5,7] та стилістиці [6]. Результати аналізу наведені у таблиці.

Таблиця 1 - Показники актуальності помилок у мовленні студентів

№ пп	Вид помилок	Приклад	Показник (%) актуальності
	Граматичні помилки		
1	Помилки у словотворенні	Натхненність , треніровка, планіровка	10
2.	Помилки у формотворенні	У пальто вона	13

	іменників	була прекрасна.	
3.	Помилки у формотворенні прикметників	Ті, що були слабкішими; самий найкращий; сильна біль.	6
4.	Помилки у формотворенні займенників	Не ображайте мого сина;	4
5.	Помилки у творенні дієслівних форм	Німці заграбовували Україну	8
6.	Порушення способів зв'язку у словосполученнях	Вони пишались за свою Батьківщину; ходити у театри.	8
7.	Порушення зв'язку між підметом і присудком	Селянство виступали проти панів	5
8.	Помилки у будові речення з однорідними членами	Олена була вродлива, трудяща.	8
9.	Помилки в будові речень з дієприкметниковими зворотами	Ми зустріли багато люду, гуляемого у парку. Вірш, наповнений сили, водночас ліричний і лагідний	8
10	Помилки в будові речень з дієприслівниковими зворотами	Перераховуючи прізвища загиблих, у кінці твору звучить оптимізм	7
11	Помилки у будові складного речення (порушення видо-часового узгодження дієслів-присудків)	Коли лунає постріл, Остап і Андрій піднімалися по сходах.	8
12.	Змішування прямої та непрямої мови	Олеся сказала, що буду вчителем;	5
13	Пропуски необхідних слів	На порозі сидів з пухнастою сивою	4

		головою	
14	Порушення межі речень	На столі лежать полуниці. Які вони гарні та різні.	6
	Мовленнєві помилки		
1	Вживання слова у невластивому значенні	12 квітня світ здрігнувся від асоціації.	6
2	Вживання слів-синонімів	Вона довго голосила над книгою; ефективний жест.	13
3.	Змішування паронімів	Час військового лихоліття	15
4.	Порушення лексичного поєднання слів	На вулиці вже була глибока весна	13
5.	Плеоназм	Вороги наближались все швидше. У коледжі я дружу із своїми друзями	15
6	Повтор слів	Андрій попередив матір, щоб матір а його вчасно розбудити.	3
7	Бідність і однотипність синтаксичних конструкцій	На вулиці стояла зима. Зима була прекрасна. Зима була сніжна	5
8	Невдале вживання особових та вказівних займенників	Олена Миколаївна попросила їх почекати тут.	7
9.	Невдалий порядок слів	Вважав він його своїм наставником, схиляв голову.	6
10	Вживання слова у іншій стилістичній забарвленості	Мати ревля над тілом сина	7
11.	Невиправдане вживання	Залупівка	8

	діалектних слів	(метелик) перелетіла через калітку та сіла на квітку ромашки.	
13	Порушення однорідності перелічуваних понять	Хлопчина був стрункий, високий, багатий.	2
	Всього:		100%

Аналіз проведених спостережень над усним та писемним мовленням студентів перших курсів обліково-фінансового відділення дозволяє зробити певні висновки: граматичних помилок набагато менше, ніж мовленнєвих. Це пояснюється тим, що студенти легше й швидше засвоюють граматику, ніж закони функціонування слова в мовленні. Особливості вживання слів, їх лексичне сполучення, закономірність будови мовлення не регулюються чіткими правилами, вони досягаються завдяки природнім задаткам та систематичному тренуванню. Студенти допускають помилки під час вживання слів іношомовного походження, не знають тлумачення цих слів. Не завжди правильно вживаються форми іменників чоловічого роду в сполученні з числівниками *два, три, чотири*.

Виявляючи причини низького рівня володіння мовно-мовленнєвою компетенцією, ми провели опитування студентів перших курсів. Результати аналізу відповідей свідчать, що студенти надають перевагу комп'ютеру (43,3%), телевізору (26,6%), кінофільмам (17%), але ніяк не книзі (13,3%). Якщо й читають, то тільки для того, щоб отримати оцінку на занятті (56,6%). Молодь мало читає класичні твори (20%), перевагу надаючи або жіночим романам (36,6%), або детективам (27,2%). На питання, чи звертаються студенти до довідникової літератури, отримані такі відповіді: звертаються до словників (23,3%), інколи (36,6%), ніколи (46,6%). Сучасна молодь не звертає увагу на правильність вимови (80%), лише декого (20%) хвилює, чи правильно вони говорять.

Анкетування викладачів, які працюють у коледжі СНАУ, допомогло з'ясувати ще низку суттєвих причин низького рівня сформованості культури українського мовлення. Так, 78% викладачів надають перевагу тестовому контролю, 15% письмовим роботам, 7% намагаються спілкуватися зі студентами. Викладачі зазначають, що зменшився час на спілкування студента і викладача, а як наслідок – не відбувається формування мовленнєвої особистості. Маємо безмовного студента, який не висловлює власну думку, не може створювати

тексти різних стилів, добирати єдино доцільні слова і вислови. Показником багатого мовлення є великий запас мовних засобів, значний обсяг активного словника, різноманітність морфологічних форм і синтаксичних конструкцій. «Чим більше різних елементів мови припадає на одну й ту саму «площину» мовлення, - пише Б.Головін, - чим рідше повторюються у мовленні одні й ті самі конструкції речень, тим багатше мовлення» [4].

Викладачі зазначають, що формою контролю матеріалу, відведеного на самостійне опрацювання, є написання рефератів, повідомлень, більшість з яких списані або запозичені з Інтернету. Студент не вміє працювати з книгою, маємо надзвичайно низький рівень мовної активності студентів. Мовленнєвий розвиток забезпечується повноцінним спілкуванням за допомогою слова, а такого повноцінного спілкування за кредитно-модульною системою не виходить. Не усувають проблеми й електронні носії інформації, на які ми так покладаємося. Низький рівень забезпеченості навчальних закладів комп'ютерами та іншими засобами навчання ще більше ускладнює проблему. Отже, до причин, що ускладнюють формування мовно-мовленнєвої компетенції студентів-фінаансистів, слід додати такі: перехід на кредитно-модульну систему навчання; низький рівень забезпечення комп'ютерною технікою ВНЗ України.

Перед методистами постає актуальне й складне завдання: урахувуючи досвід розвитку мовленнєвої діяльності учнів та студентів, винайти оптимальні шляхи навчання, які були б прийнятними за сучасних умов. На нашу думку, такими шляхами є застосування взаємозв'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності [8], використання проектів [9], але це вже буде предметом іншої статті.

1 Бацевич Ф.С. Основи комунікативної девіатології.- Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2000. – 236 с.

2 Бархан К.Б., Бистрина Е.С. Методика русского языка в средней школе / Пособие для преподавателей.- Харьков: Радянська школа, 1934 - 263с.

3 Булаховский Л.А. Сравнительное изучение украинского и русского языков//Путь просвещения.-1924.-№11-12.с.74.

4 Головін Б.Н. О культуре речи: Сборник статей .

5 Глазова О.П. Ситуативні вправи для формування умінь і навичок діалогічного мовлення // Дивослово.-2003.-№35 с.40-42.

6 Коваль А.П. Практична стилістика української мови. – К: Вища школа, 1987.-352 с.

7 Луценко В. Вербальні помилки та причини їх виникнення у мовленні учнів. // Українська мова і література в школі.- 2006.- № 5)

8 Скуратівський Л.В. Історичний погляд на проблему мовленнєвого розвитку особистості у взаємозв'язку з тенденціями суспільного поступу в Європі. //Українська мова та література в школі, 2006 № 7. – с. 18-23.

9 Созвездие педагогических идей. – Херсон, 2007

УПРАВЛІННЯ ВИЩИМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ У НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ТА ПРАКТИЦІ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Харченко А.С., студентка, Грищенко Т.В. фахівець ВПР КІСумДУ

У сучасних умовах перспектива європейської інтеграції України – це «вагомий стимул для зміни пріоритетів та поглядів у сфері освіти та виховання як такого, що може стати основою національної консолідації» [2]. Прискоренню цього процесу сприятимуть зміцнення фундаменту освіти, збереження та становлення національних цінностей та норм моралі, стимулювання та розвиток молодіжної ініціативи. Як на сегмент повноцінної ефективної освіти більш вагомий акцент ставиться на неформальну. Така форма освітньої практики у широкому значенні, має за свою мету стимулювання позитивних соціальних змін. Стимулюючи молодіжну ініціативу студентів, виховуючи справжніх лідерів та громадян своєї держави неможливо у плануванні виховної роботи закладу не використовувати активні методи неформальної освіти. Значна увага приділяється створенню позанавчальних шкіл, факультативів, тощо. Проблеми організації процесу громадянського виховання у вищому навчальному закладі в умовах Болонського процесу підсилюється тим, що сьогодні перевага надається розробкам щодо організації саме навчального процесу. Актуальність проблеми зростає і тому, що нині педагогічна теорія недостатньо моделює структуру виховного процесу вузу в нових умовах. У зв'язку з цим, зараз одним з найголовніших завдань вищої школи є пошук оптимальної побудови процесу виховання у вищому навчальному закладі в цілому та громадянського зокрема. Проаналізувавши сьогодення української молоді, можна сказати, що питання виховання студентів гостро постає перед усією державою, перед педагогічними колективами вузів. «Неформальна освіта не передбачає встановлення чітких рамок та вимог, її результативність